

Colecția: **ISTORII SECRETE**

Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUCA, VLADIMIR

Papa Ioan Paul al II-lea – de la atentatul lui Mehmet Ali Ağca la controversatele istorii ale unui Papă cu rădăcini românești :

docu-drame și mituri istorice însoțite de consemnări din presă /
de Vladimir Duca. - București : Integral, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-278-1

929

© INTEGRAL, 2019

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-278-1

Ioan Paul al II-lea de la atentatul lui Mehmet Ali Ağca la controversatele istorii ale unui Papă cu rădăcini românești

Docu-drame și mituri istorice
însoțite de consemnări din presă
de Vladimir Duca

Colecție prezentată de Dan-Silviu Boerescu

Sumar

Karol Józef Wojtyła, preotul cu har din Cracovia / 7

Ioan Paul al II-lea, primul Papă din Răsăritul comunist al Europei / 19

**„Love bombing” – Opus Dei sau Prelatura personală
a unui Suveran Pontif. Controverse istorice cu iezuiții
despre „masoneria albă catolică” / 31**

**Atentatul lui Mehmet Ali Ağca, o împlinire a profețiilor de la Fátima?
Teorii ale conspirației: Lupii Cenușii, KGB-ul,
„Filiera bulgară”, Ayatollahul Khomeini sau complotul
unor cardinali de la Vatican? / 49**

**Îmbrățișarea cu un Patriarh Ortodox, primul pas spre reunificarea
creștinismului făcut de un Papă cu străbunic român? / 77**

Sfântul, miracolele și controversele / 87

Tulburătorul secret al unui credincios adevărat / 101

Lămuriri bibliografice / 103

Karol Józef Wojtyła, preotul cu har din Cracovia

Ioan Paul al II-lea s-a născut sub numele Karol Józef Wojtyła (18 mai 1920, Wadowice, Polonia) și a fost al 264-lea papă al Bisericii Catolice și episcop al Romei, din 16 octombrie 1978 până la moartea sa (2 aprilie 2005, Vatican). A fost primul papă de altă origine decât cea italiană de la Papa Adrian al VI-lea (de origine olandeză), adică din 1522. Pontificatul său de 26 ani (octombrie 1978 – aprilie 2005) este considerat al treilea ca durată din istoria Bisericii Catolice, după cele de legendă – al Sfântului Petru (estimat între 34 și 37 ani) și cel al lui Pius al IX-lea (31 ani, între 16 iunie 1846 și 7 februarie 1878). Pe 13 mai 1981, pe când se pregătea să îi salute pe credincioșii adunați în Piața Sfântului Petru, a fost victima unui atentat dus la capăt de Mehmet Ali Ağca, care a tras cu pistolul din apropiere. Acel glonț aproape l-a costat viața pe Papă, care avea să afirme despre atentat: „O mână a tras cu glonțul, alta i-a modificat traiectoria”, făcând referire la Fecioara Maria, pe care Papa Ioan Paul al II-lea o venera în mod deosebit. În timpul

vizitei sale din 1983, Papa I-a iertat în mod public pe agresor. În 1984, înainte de vizita sa în Venezuela, poliția politică din acea țară a descoperit și contracara un complot de asasinare a papei, pus la cale de o grupare extremistă. Pe 6 ianuarie 1995 poliția filipineză a reușit să oprească „Operația Bojinka”, care urmărea același scop. Starea de sănătate a Papei s-a agravat în primele luni ale anului 2005, când a trebuit să fie spitalizat în spitalul Gemelli din Roma din cauza unei dificultăți respiratorii. Deși i s-a realizat o traheotomie în martie, între 31 martie și 1 aprilie a suferit o septicemie din cauza unei infecții a căilor urinare. A murit pe 2 aprilie 2005 și Joseph Ratzinger (Benedict al XVI-lea, al optulea papă german) a fost declarat succesorul său.

Karol Wojtyła s-a născut într-o familie ploneză modestă, fiu al unui ofițer în retragere. Când era în vârstă de numai nouă ani, și-a pierdut mama. După absolvirea liceului Marcin Wadowita, s-a înscris, în anul 1938, la cursurile Facultății de Litere și Filosofie a Universității Jagiellone din Cracovia. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial și al ocupației naziste a Poloniei, Universitatea Jagiellonă a fost închisă și Karol Wojtyła a fost nevoit să muncească într-o fabrică de produse chimice. Și-a pierdut și tatăl în 1941. Din anul 1942, a urmat studii universitare de teologie la Cracovia, sub îndrumarea cardinalului Adam Sapieha, și la 1 noiembrie 1946 a fost hirotonit ca preot catolic, la Cracovia. La scurt timp după aceea, a fost trimis la Vatican, unde a studiat, la Universitatea Papală Angelicum, sub îndrumarea dominicanului Garrigou-Lagrange. În 1948, a obținut doctoratul în teologie cu o teză despre „Credința în gândirea Sfântului Ioan al Crucii”. Reîntors în Polonia, păstorește mai multe parohii în Cracovia și obține în acest timp

doctoratul în filosofie cu o teză despre filosoful german Max Scheler. În 1953, i se încredințează catedra de Teologie morală și etică socială la Facultatea de Teologie din Cracovia. Când aceasta a fost desființată, în 1954, este numit profesor de Etică la Universitatea Catolică din Lublin. În acest oraș, fondează un Institut de Morală creștină, a cărui direcție o va deține până în 1978.

Biografia prelatului polonez este cea a unui om care a reușit să supună Istoria, pornind de jos dar animat de țeluri profunde, chiar dacă pontificatul și biografia sa nu au fost lipsite de unele controverse.

Karol Józef Wojtyła s-a născut în orașul polonez Wadowice. El a fost cel mai tânăr dintre cei trei copii ai familiei formate din Karol Wojtyła Senior (1879-1941), polonez, și Emilia Kaczorowska (1884-1929), al cărei nume de familie al mamei a fost Scholz (fiind de origine germană sileziană). Karol Junior era cel mai mic dintre cei trei copii. Tatăl său a fost Karol Józef Wojtyła (senior), născut la 18 iulie 1879 în Lipnik (acum parte din Bielsko-Biala). El era un fost subofițer al armatei austro-ungare, devenit apoi căpitan în armata poloneză. Wojtyła (senior) a murit, la 18 februarie 1941 (Cracovia, Polonia), din cauza unui atac de cord, în timp ce fiul său era plecat și se consideră că acest fapt a influențat decizia fiului său de a se înscrie la seminar. Părinții lui Wojtyła (senior) au fost Anna (Przeczek) și Maciej Wojtyła. Mama sa era Emilia Wojtyła, născută Kaczorowska, care s-a născut la 26 martie 1884 în Biala, Polonia. Părinții ei – bunicii lui Karol Junior – erau Anna Maria (Scholz) și Feliks Kaczorowski. Numele ei va fi ulterior acordat unui tunel construit în Silezia, în martie 2010 („Tunelul Emilia”).

Sora lui mai mare, Olga, a murit înainte de nașterea mezinului, care a fost foarte apropiat de fratele său Edmund, alintat Mundek, care era cu 13 ani mai în vârstă. Activitatea lui Edmund ca medic a condus, în cele din urmă, la moartea sa în urma unei infecții virale căpătate în spital, o pierdere care l-a afectat puternic pe singurul copil al familiei Wojtyła rămas în viață. Ca băiat, Wojtyła era athletic, jucând adesea fotbal, fiind portar într-o echipă școlară. În timpul copilăriei, Wojtyła a avut contacte frecvente cu comunitatea evreiască din Wadowice. Jocuri de fotbal școlar au fost adesea organizate între echipe de evrei și catolici, iar Wojtyła juca de multe ori în echipa evreiască. „Îmi amintesc că cel puțin o treime din colegii mei de la școala elementară din Wadowice erau evrei, la școala gimnazială erau ceva mai puțini, iar cu unii am fost foarte bun prieten, iar ceea ce am realizat că îi caracteriza pe unii dintre ei era patriotismul lor polonez”. În adolescență, tânărul Karol a avut prima sa relație serioasă cu o fată. S-a apropiat de o tânără numită Ginka Beer, descrisă ca fiind „o frumusețe evreiască, cu ochi uluitori și păr negru, bogat, o actriță superbă”.

La mijlocul anului 1938, tânărul Wojtyła și tatăl său au părăsit Wadowice și s-au mutat la Cracovia, unde băiatul s-a înscris la Universitatea Jagiellonă. În timp ce studia materii precum filologie și diferite limbi străine (pentru care dovedea o înzestrare cu totul specială, deprinzându-le foarte ușor), a lucrat ca bibliotecar voluntar și a fost obligat să participe la pregătirea militară obligatorie în Legiunea Academică, dar a refuzat să tragă cu arma. A interpretat diverse roluri în piese de teatru și și-a încercat talentul ca viitor autor, schițând câteva scenete dramatice. În acest timp, talentul său pentru limbi străine a continuat să înflorească, el devenind fluent în nu mai puțin de 12

limbi – poloneză, latină, italiană, spaniolă, portugheză, franceză, engleză, germană, ucraineană, sârbo-croată, slovacă și esperanto, nouă dintre ele folosindu-le ulterior și ca Papă. În 1939, forțele de ocupație germane naziste au închis universitatea după ce au invadat Polonia. Bărbații apti de muncă erau obligați de ocupanți să lucreze, astfel încât, din 1940 până în 1944, Wojtyła și-a luat diferite slujbe mărunte, precum cele de comisionar pentru un restaurant, muncitor manual într-o carieră de calcar sau ucenic la fabrica de produse chimice Solvay, pentru a evita deportarea în Germania.

În 1940, a fost lovit de un tramvai, suferind o fractură de craniu. În același an, a fost lovit de un camion într-o carieră, care l-a lăsat cu un umăr mai ridicat decât celălalt pentru tot restul vieții, defectul fiind din ce în ce mai vizibil la bătrânețe. Tatăl său, fost militar de carieră, a murit în 1941 în urma unui infarct, lăsându-l pe Wojtyła drept singurul supraviețuitor al familiei. „Am lipsit la moartea mamei mele, am lipsit la moartea fratelui meu și nu eram prezent nici la moartea tatălui meu”, a spus el, reflectând cu amărăciune la acele vremuri tragice din viața sa, aproape patruzeci de ani mai târziu. „La douăzeci, deja pierdusem toți oamenii pe care i-am iubit!” – această tristă realitate l-a îndreptat pe tânărul Karol pe drumul credinței, găsindu-și un refugiu în biserică. După moartea tatălui său, a început să se gândească serios la preoție și apostolat. În octombrie 1942, în timp ce războiul continua, el a bătut la ușa Palatului Episcopal din Cracovia și a cerut să fie admis ca student. Curând după aceea, a început cursurile în seminarul subteran clandestin condus de Arhiepiscopul de Cracovia, Cardinalul Adam Stefan Sapieha.

La 29 februarie 1944, Wojtyła a fost lovit pe stradă de un camion german. Ofițerii germani din Wehrmacht l-au trimis

la un spital. A petrecut două săptămâni acolo recuperându-se după comoția severă și rănirea la umăr. Lui Karol i s-a părut că acest accident și supraviețuirea lui constituiau o confirmare a vocației sale. La 6 august 1944, o zi cunoscută sub numele de „Duminica Neagră”, Gestapo-ul a adunat majoritatea tinerilor din Cracovia pentru a suprima revolta izbucnită în oraș, după recente revolte din Varșovia. Wojtyła a scăpat ascunzându-se în subsolul casei unchiului său de pe strada Tyniecka 10, în timp ce trupele germane l-au căutat la etajul clădirii. Mai mult de opt mii de bărbați și băieți au fost luați în acea zi și trimiși în lagărele de concentrare, în timp ce Wojtyła a scăpat, refugiindu-se ulterior în Palatul Arhiepiscopului, unde a rămas până la plecarea germanilor. În noaptea de 17 ianuarie 1945, germanii au părăsit orașul, iar studenții s-au instalat în vechiul seminar, a cărui clădire se afla într-o stare jalnică. Wojtyła și un alt seminarist s-au oferit voluntar pentru a îndepărta grămezi de excremente înghețate din toaletele imobilului.

Wojtyła a ajutat de asemenea o fată evreică, numită Edith Zierer, în vârstă de 14 ani, care a scăpat dintr-un lagăr de muncă nazist din Czestochowa. Edith s-a prăbușit pe o platformă de cale ferată, așa că Wojtyła a luat-o pe brațe, a dus-o într-un vagon de tren și a rămas cu ea pe întreg parcursul călătoriei spre Cracovia. Edith îl creditează pe Karol Wojtyła cu salvarea vieții ei în acea zi. B'nai B'rith și alte organizații au afirmat în mai multe rânduri că Wojtyła a ajutat la protejarea multor altor evrei polonezi de naști. În timpul ocupației naziste din Polonia, o familie evreiască și-a trimis fiul, Stanley Berger, să fie ascuns de o familie poloneză. Părinții biologici evrei ai lui Berger au murit în timpul Holocaustului, iar după război părinții creștini adoptivi ai lui i-au cerut lui Karol Wojtyła, viitorul Papă

Ioan Paul al II-lea, să-l boteze creștinește pe băiat. Wojtyła a refuzat, susținând că copilul ar trebui să fie crescut în credința evreiască a părinților și poporului în sânul căruia s-a născut, nu ca un catolic. El a făcut, apoi, tot ce a putut pentru a se asigura că Berger pleacă din Polonia pentru a fi crescut de rudele sale evreiești din Statele Unite. În aprilie 2005, la scurt timp după moartea lui Ioan Paul al II-lea, guvernul israelian a creat o comisie pentru a onora moștenirea fostului papă. Una dintre modalități, propusă de Emmanuelle Pacifici, șeful comunității evreiești din Italia, a fost titlul de „Drept între popoare”, acordat numai marilor personalități care au contribuit efectiv la salvarea evreilor în timpul prigoanei naziste.

În ultima carte a lui Ioan Paul al II-lea, *Memoria și identitatea*, el a descris cei 12 ani ai regimului nazist drept o mare „bestialitate”, citând de la teologul și filozoful polonez Konstantyn Michalski.

După terminarea studiilor la seminarul din Cracovia, Wojtyła a fost hirotonit ca preot de Ziua Tuturor Sfinților, 1 noiembrie 1946, de către Arhiepiscopul de Cracovia, Cardinalul Sapieha. Sapieha l-a trimis apoi pe Wojtyła la Ateneul Internațional Pontifical al Romei Angelicum, viitoarea Universitate Pontificală, pentru a studia sub îndrumarea fraternității franceze dominicane, în special a teologului Reginald Garrigou-Lagrange, perioadă de studiu care a început la 26 noiembrie 1946. El a locuit în acest timp la Colegiul Pontifical belgian, aflat sub președinția lui Maximilien de Furstenberg. Wojtyła a obținut o licență în iulie 1947, și-a promovat examenul de doctorat la 14 iunie 1948 și a susținut cu succes teza sa de doctorat intitulată *Doctrina de fide apud S. Ioannem a Cruce* („Doctrina credinței conform Sfântului Ioan al Crucii”) în iunie 1948. Colegiul

Angelicum păstrează și acum exemplarul original al tezei scrise de Wojtyła. Printre alte cursuri urmate la Angelicum, Wojtyła a studiat ebraica cu dominicanul olandez Peter G. Duncker, autorul *Compendium grammaticae linguae hebraicae biblicae*. Potrivit colegului său de studii, viitorul cardinal austriac Alfons Stickler, în 1947, în timpul șederii sale la Angelicum, Wojtyła l-a vizitat pe faimosul Padre Pio (cel mai cunoscut purtător de stigmat modern), care, ascultându-i confesiunea, i-a spus că într-o zi va urca pe „cea mai înaltă treaptă a Bisericii Catolice”. Cardinalul Stickler a adăugat că Wojtyła credea că profeția a fost împlinită atunci când a devenit Cardinal.

Wojtyła s-a întors în Polonia în vara anului 1948 pentru prima sa misiune pastorală în satul Niegowic, situat la circa 24 de kilometri de Cracovia, la Biserica Adormirii Maicii Domnului. A sosit la Niegowic la timpul recoltei, unde prima sa acțiune a fost să îngenuncheze și să sărute terenul. În diferite alte contexte, el a repetat acest gest, pe care l-a adoptat de la Sfântul Jean Marie Baptiste Vianney, pe toată durata papalității sale. În martie 1949, Wojtyła a fost transferat la parohia Sfântul Florian din Cracovia. A predat etică la Universitatea Jagiellonă și ulterior la Universitatea Catolică din Lublin. În această perioadă, a adunat în jurul său un grup de aproximativ 20 de tineri, care au alcătuit un grup de studii, meditații și acțiune socială numit Rodzinka sau „micuța familie”. Ei se întâlneau periodic pentru rugăciuni colective, discuții filosofice și pentru a ajuta pe orbi și bolnavi. Grupul a crescut în cele din urmă la aproximativ 200 de participanți, iar activitățile lor s-au extins, incluzând și drumeții sau excursii anuale dedicate schiului și navigării cu caiacul pe râurile de munte ale Poloniei. În 1953, teza de licență a lui Wojtyła a fost acceptată de Facultatea de

Teologie de la Universitatea Jagiellonă. În 1954, a obținut și un doctorat în teologia sacră, evaluând fezabilitatea unei etici catolice bazate pe sistemul etic al fenomenologului Max Scheler, cu o disertație intitulată *Reevaluarea posibilității de a întemeia o etică catolică asupra sistemului etic al lui Max Scheler*.

Scheler a fost un filosof german care a fondat o mișcare filosofică largă, care a subliniat studiul experienței conștiinței morale. Totuși, între timp, autoritățile comuniste au desființat Facultatea de Teologie de la Universitatea Jagiellonă, împiedicându-l să obțină diploma până în 1957. Wojtyła a dezvoltat o abordare teologică, numită thomism fenomenologic, care a combinat thomismul catolic tradițional cu idei mai noi, o abordare filosofică derivând din fenomenologie, devenită populară în rândul intelectualilor catolici din Cracovia în timpul dezvoltării intelectuale a lui Wojtyła. El a tradus formalismul lui Scheler și etica valorilor fundamentale. În această perioadă, Wojtyła a scris o serie de articole pentru ziarul catolic din Cracovia, *Tygodnik Powszechny* („Săptămânalul Universal”), care se ocupa de problemele contemporane ale bisericii. El s-a concentrat, în paralel, și asupra operei sale literare originale. Războiul, viața sub comunism și responsabilitățile sale pastorale au fost sursele de inspirație majore pentru poemele și piesele sale de teatru. Wojtyła și-a publicat opera literară sub două pseudonime – Andrzej Jawień și Stanisław Andrzej Gruda – pentru a delimita literatura de scrierile sale religioase (tipărite sub numele propriu).

În 1960, Wojtyła a publicat influenta sa carte teologică *Dragostea și Răspunderea*, o pledoarie în favoarea învățăturilor tradiționale ale Bisericii despre căsătorie, reevaluate din perspectiva noilor curente filosofice.

În timp ce era preot la Cracovia, grupuri de studenți i s-au alăturat în mod regulat lui Wojtyła pentru drumeții, schi, ciclism, camping și caiac, însoțite de rugăciune, mese în aer liber și discuții teologice. În epoca stalinistă, în Polonia nu era însă permis ca preoții să călătorească cu grupuri de elevi. Părintele Wojtyła le-a cerut tovarășilor săi mai tineri să-i spună „Wujek” (termenul polonez pentru „unchiul”) pentru a-i împiedica pe străini să deducă că el era preot. Această formulă a câștigat popularitate printre tinerii săi tovarăși. În 1958, când Wojtyła a fost numit episcop auxiliar de Cracovia, cunoscuții lui și-au exprimat îngrijorarea că acest lucru îl va determina să se schimbe. Wojtyła le-a răspuns prietenilor săi: „Wujek va rămâne întotdeauna Wujek” și a continuat să ducă aceeași viață simplă, evitând „capcanele” care puteau veni la pachet împreună cu funcția de Episcop. Această denumire continuă să fie folosită cu afecțiune, în special de către poporul polonez.

La 4 iulie 1958, în timp ce Wojtyła se afla într-o vacanță sportivă dedicată caiacului în regiunea lacurilor din nordul Poloniei, Papa Pius al XII-lea l-a numit ca Episcop auxiliar din Cracovia. Apoi a fost chemat la Varșovia pentru a se întâlni cu Primatul Poloniei. La vârsta de 38 de ani, Wojtyła a devenit cel mai tânăr episcop din Polonia. În anul următor, în 1959, Wojtyła a ținut prima Liturghie la Nowa Huta, slujba de la miezul nopții de Crăciun. După decesul superiorului său ierarhic, Baziak, la 16 iulie 1959 Wojtyła a fost ales Vicar Capitular (administrator temporar) al Arhiepiscopiei până la numirea unui nou arhiepiscop. În octombrie 1962, Wojtyła a participat la Conciliul Vatican al II-lea (1962-1965), unde a contribuit la două dintre cele mai istorice și mai influente texte ale sale, *Decretul privind libertatea religioasă* (în latină, *Dignitatis humanae*) și *Constituția*

pastorală privind Biserica în lumea modernă (Gaudium et spes). Potrivit istoricului John W. O'Malley, proiectul de text *Gaudium et spes* pe care Wojtyła și delegația poloneză l-au trimis „a avut o anumită influență asupra versiunii finale, dar nu a fost acceptată ca text de bază”. Potrivit lui John F. Crosby, Papa Ioan Paul al II-lea a folosit mai târziu sintagma *Gaudium et spes* pentru a-și prezenta propriile păreri despre natura persoanei umane în relație cu Dumnezeu: omul este „singura creatură pe Pământ pe care Dumnezeu a vrut-o de dragul său”, dar omul „își poate descoperi pe deplin sinele adevărat numai printr-o dăruire sinceră a lui”.

El a participat, de asemenea, la adunările Sinodului Episcopilor.

La 13 ianuarie 1964, Papa Paul al VI-lea l-a numit Arhiepiscop de Cracovia. La 26 iunie 1967, Paul al VI-lea a anunțat promovarea Arhiepiscopului Karol Wojtyła în Colegiul Sacru al Cardinalilor. În 1967, el a contribuit la formularea enciclicei *Humanae vitae*, care s-a ocupat de probleme ca interzicerea avortului și a controlului artificial al nașterilor.

În 1973, Cardinalul Wojtyła s-a întâlnit cu Anna-Teresa Tymieniecka, soția poloneză a lui Hendrik S. Houthakker, profesor de economie la Universitatea Stanford și Universitatea Harvard, și membru al Consiliului Consultanților Economici ai președintelui american Richard Nixon. Ea a colaborat cu Wojtyła la o serie de proiecte, inclusiv o traducere în limba engleză a cărții Wojtyła *Osoba i czyn* („Persoana și Actul”).

Au corespondat în continuare de-a lungul anilor și au devenit prieteni buni. Când Wojtyła a vizitat New England în vara anului 1976, Tymieniecka l-a primit ca oaspete în casa ei. Wojtyła și-a savurat vacanța la Pomfret, s-a plimbat cu caiacul